

Zeker een van mijn voorvaderen, net als mijn opa een Pieter Waterdrinker was bij de zeeveerkrachten in dienst. De verhalen gingen rond in de familie en bij stambomenonderzoek bleken de verhalen waar te zijn.

In de maritieme archieven zijn meer waterdrinkers te vinden.

Pieter Waterdrinker stond onder het bevel van Maarten Harpertzoon Tromp.

Als kind las ik de boeken over Michiel de Ruijter en Paddeltje. Van de familiegeschiedenis had ik toen nog geen weet.

Slag bij Duins 1639

overwinning op de Duinkerker Kapers

<https://www.militair.net/oorlogen/de-tachtigjarige-oorlog/de-slag-bij-duins/>

De zeemacht van de Nederlandse Republiek werd steeds sterker en de Spanjaarden besloten hier wat aan te doen. Er werd een tweede Spaanse armada in het leven geroepen. Deze Spaanse armada moest voorgoed afrekenen met de Nederlandse zeemacht. De Spanjaarden kwamen met de Nederlanders in gevecht

bij Duins ook wel “the Downs” genoemd.

Dit gebeurde op 31 oktober 1639. De Nederlandse vloot werd geleid door Luitenant-admiraal Maarten Harpertzoon Tromp. Hij werd ondersteund door de Nederlandse vice-admiraal Witte de With.

De Nederlandse oorlogsvloot bestond uit 95 schepen. Daarnaast beschikte de Nederlandse vloot over brandschepen die volgeladen waren met brandbare substanties. Deze schepen werden tegen de schepen van de vijand aangevaren zodat deze ook in brand vlogen. De tweede Spaanse armada bestond uit 55 schepen en werd geleid door Antonio de Oquendo.

Naast de oorlogsschepen waren bij de Spaanse vloot ook 22 transportschepen aangesloten. Deze schepen vervoerden veel geld en goederen. De Nederlandse vloot versloeg de Spaanse armada en had daardoor bewezen dat de Nederlandse vloot een geduchte tegenstander ter zee was.

De Nederlanders hadden door het winnen van deze zeeslag veel geld weten binnen te halen. Maarten Harpertzoon Tromp ontving hiervan 10.000 gulden en Witte de With “slechts” 1.000 gulden. Dit verschil in beloning leidde tot afgunst bij Witte de With.

Maarten Tromp was de eerste grote Tromp. Onder zijn bewind diende Pieter Waterdrinker in 1639 als Schout bij nacht, in de slag bij Duins. Maarten Harpersz. Tromp sterft in het harnas in 1653.

Een iets jongere Waterdrinker in speelde een heldenrol in 1673 onder gezag van een zoon van de grote Tromp.... Cornelis. Oude verslagen van de zeeslagen vertellen het volgende over de zeeslag van Kijkduin. De Slag bij Kijkduin was een zeeslag bij Den Helder tussen een Nederlandse en een Frans-Engelse vloot op 11 augustus 1673. Het was de laatste grote slag tijdens de Derde Engels-Nederlandse Oorlog.

De bron ben ik even kwijt maar is terug te vinden in een zeeheldenarchief. Geschreven door ene heer Schotel Tot de meest gelukkige tafereelen behoort de Zeeslag bij Kijkduin, 21 Aug. 1673. **De Slag bij Kijkduin was een zeeslag bij Den Helder tussen een Nederlandse en een Frans-Engelse vloot op 11 augustus 1673. Het was de laatste grote slag tijdens de Derde Engels-Nederlandse Oorlog.**

‘Het was een slag, waarin zich de schrikkelijkheid van den oorlog ter zee aan alle kanten vertoonde. De kogels, bouten, schroot en splinters vlogen van alle zijden met ijselijk gekraak en geknars van al wat getroffen wierd. De zee werd met lichamen, door geen eene soort van dood omgekoomen, bezaait. Zommige moesten door 't vuur, anderen in 't water sterven, 't gekrijt en 't gejammer der stervenden vervulden verscheiden schepen, en hij moest een hart van steen of harder dan metaal hebben, die 't vergieten van zooveel Christen-bloed met drooge oogen kon aanschouwen.’

‘De duinen, in welker nabijheid dat bloed vergoten werd, waren bezet met eene menigte dorbewoners en vreemdelingen, zoo uit dien omtrek als uit Amsterdam zaâm gevloed, om ooggetuigen van den strijd te zijn. Eenige bewoners der Amstel-stad, onder welken Nicolaas van der Hagen, oom van den predikant van dien naam, ontdekten Salomon van Til (toen predikant te Huisduinen) onder de schaar, en in denzelfden oogenblik, dat zij hem zagen, riepen zij het zaâmgepakte volk toe: “Ziedaar een dienaar van den

Allerhoogste; verzoeken wij hem, dat hij, op dezen plegtigen stond, de goddelijke barmhartigheid en bijstand inroep.” Terstond stroomden een menigte toeschouwers naar het bedehuis, terwijl anderen in het zand op de knieën vielen. Van Til beklom het gestoelte en bad zóó roerend, dat hij later getuigde, nimmer zóó in het openbaar gebeden te hebben, en allen diep getroffen door zijne krachtige en treffende taal, het Heiligdom verlieten.’ -

.... Ook was het hoog noodig dat er met kracht gewerkt wierd, daar zich in den lande een algemeene ontevredenheid, en niet, zoo als op de vloot, lijdelijk, maar hier en daar zelfs door plundering openbaarde; ook gaf men niet onduidelijk de schuld aan de Algemeene Staten en wenschte weder een' Prins van Oranje tot Kapitein-Generaal.

De Staten gingen bij dit alles voorzigtig te werk, verboden de oproerigheid en het kwalijkspreken van 's lands overheid bij een plakkaat, en spoorden de predikanten aan om den volke tot gehoorzaamheid op te wekken; maar de ijver, waarmede de reeds genoemde maatregelen werden uitgevoerd, was zeker het doelmatigste middel om de rust te herstellen.

Reeds den 6den Augustus liep Tromp met 32 schepen en eenige branders in zee, ten einde zich met de 27 schepen en 4 branders, die onder het bevel van den vice-admiraal Witte Corneliszoon de With voor Texel lagen, te vereenigen en den vijand van de kust te verdrijven, die, met een vloot van 120 schepen, haar nog altijd verontruste en bezet hield. Hoewel der Staten vloot nog steeds veel zwakker dan de vijandelijke was, had Tromp, niettegenstaande hij een voorgevoel van zijn naderend einde had, niet gearzeld er mede in zee te steken, om den vijand met Gods hulp aan te tasten. Noordwaarts sturende, zoowel om hem op te zoeken, als om de With gelegenheid te geven zich bij hem te voegen, zeilde hij langs de kust en ontdekte de Engelsche vloot in den morgen van den 8sten.

Daar de wind naar het westnoordwesten liep, had deze de loef; de groote admiraal oordeelde het raadzaam den strijd vooreerst te ontwijken en stuurde zuidwaarts, zoo om den vijand van de kust te lokken, als om de With meerdere ruimte te hunner vereeniging te verschaffen. 's Middags moest hij echter van plan veranderen, daar de beter bezeilde vijandelijke schepen eenige achterblijvers trachtten af te snijden; waarom hij halvemaanswijze geschaard naar hen afhield en voorts slechts verdedigenderwijze te werk ging. Wel poogden de Engelschen door zijne slagorde heen te breken, maar het gelukte hun niet; ook was dit gevecht, dat tot na zonsondergang voortduurde, slechts eene schermutseling, waarbij niet veel geleden werd.

Beide de vloten dreven nu met de eb in elkanders nabijheid voort. Naauwelijks had de voortvarende de With aan het gebulder des geschuts bemerkt, dat Tromp in de nabijheid was, of hij maakte zich gereed om zee te kiezen, zelfs met achterlating van eenige der zwaarste schepen, die niet gereed waren. Niettegenstaande den niet zeer gunstigen wind, den duisteren nacht, het gemis van tonnen, het afraden der loodsen, zet de onversaagde man zijn plan stoutmoedig door. In het grootste bezwaar, het gemis der tonnen, voorziet hij door een veertigtal loodsbooten met lantaarns te doen vooruitzeilen en ze in twee rijen in het

Spanjaards-gat te scharen, waarop hij met 24 schepen en 4 branders het gat uit laveert, gelukkig in zee geraakt en den koers met ruw weder en hevigen wind naar het zuiden zet; eene daad, waardig in het geheugen der nakomelingschap bewaard te worden, en voldoende om zijne nagedachtenis te eeren, zoo hij zich dit niet door vele andere groote daden waardig had gemaakt.

Den ganschen dag van den 9den woei het een stijve koelte uit het noordwesten, en hoewel Tromp eerst beproefde om den vijand afbreuk te doen, achtte hij het verder raadzaam de With af te wachten en in de nabijheid te blijven van de Engelschen, die oordeelden dat het te hard woei, om zoo dicht bij de kust den strijd aan te gaan. Zij deden zelfs, schoon zij de loef hadden, geene poging om de With af te snijden, die zich tegen vijf ure des avonds met Tromp vereenigde. Nu deze zijn doel bereikt had, zette hij het, daar ook het weêr bedaarde, dadelijk op den vijand aan, die, den strijd ontwijkende, den ganschen nacht door de Nederlanders gevolgd werd.

Met het aanbreken van den dag, werd aan beide zijden alles tot den strijd gereedgemaakt, die ten half zeven ure een' aanvang nam. De Nederlandsche vloot was in vijf smaldeelen verdeeld, waarvan de kommandeur de Ruyter de voorhoede, de luitenant-admiraal Tromp en de vice-admiraal Jan Evertsen den middeltogt, de vice-admiraal de With en de schout-bij-nacht Pieter Floriszoon de achterhoede aanvoerden.

De Engelsche vloot stond onder bevel van den admiraal van de roode vlag George Monk, die den vice-admiraal Penn en den schout-bij-nacht Lawson, van de blauwe vlag, onder zich had, welke laatste de voor-, Penn de achterhoede en Monk den middeltogt aanvoerden.

Reeds van den beginne af liet het zich aanzien, dat deze strijd beslissend zou zijn: voor de Nederlanders, die in de nabijheid der kust, in het gezigt der torens van den zetel der regering, niet alleen de vorige smet hadden uit te wisschen, maar op wie het vaderland

vertrouwde, dat zij de havens voor de bronader van den Staat zouden vrijmaken: voor de Engelschen, die het gewonnen meesterschap ter zee moesten trachten te behouden en die daarom bevel gekregen hadden geen kwartier te geven, en de beschadigde schepen gedurende den slag niet naar de Engelsche havens te slepen, even als de kapiteinen der zich in de vloot bevindende gewapende koopvaarders bevel ontvingen, om elk op een ander schip over te gaan, ten einde hen van de verantwoordelijkheid jegens hunne lastgevers te bevrijden.

De Nederlanders sloegen terstond door den vijand heen. Het was of er eene vreesselijke donderbui losbarstte. De stranden weërgalmden van de slagen, en werden in damp en rook gehuld, alsof ze geene getuigen mogten zijn van al het ijsselijke van zulk eene ontmoeting. Naauwelijks door den vijand heengeslagen, voerde Tromp zijne eskaders weder tegen hen aan, en stooft zelf zóó vooruit in de dichtste drommen, dat hij zich als een oogenblik verlaten zag.

Daardoor niet vervaard, riep hij: 'Ik moet voorgaan waar iets te doen is; niemand neemt mij 't werk af, Bestevaer moet de spits afbijten' en met een' verreijker gewapend, om den toestand der vloot te bespieden, liep hij af en aan, voor en achter, overal waar het noodig was om zijn volk aan te moedigen of zijne bevelen te geven.

Een vijandelijke schout-bij-nacht, door eenige schepen gevolgd, schoof langs hem heen; het regende kogels en schroot, en uit het derde schip werd de noodlottige musketkogel geschoten, die den beroemden zeevoogd, terwijl hij den trap van de hut afsteeg, door het hart schoot. Dadelijk werd de geliefde admiraal op kussens in de hut nedergelegd, en hem alle hulp verleend; maar geen hulp baatte meer, en naauwelijks kon hij nog uitroepen: 'Ik heb gedaan, houdt goeden moed; o Heer! wees mij en dit arme volk genadig!'

Nu lag de Brederode eenigen tijd weêrloos, tot het gros der vloot tot hem doorgedrongen was, die, volgens afspraak, op het uitsteken der bloedvlag wachtte, om zoo gelijk mogelijk den vijand aan boord te leggen en te enteren; doch in plaats daarvan zagen zij weldra eene roode vlag¹ van den vlaggestok van de kampanje waaijen, waarop een schot volgde, die de vlagofficieren aan boord van het admiraalschip riep.

Die in de nabijheid waren, kwamen met hunne sloepen aan boord en zagen hunnen geliefden vriend en aanvoerder dood nederliggen. Tot weeklagen en treuren was tijd noch plaats; men beval den kapitein van het schip, Egbert Meeuszoon Cortenaer, de vlag te blijven voeren, om geen verslagenheid onder de vloot te brengen, en ieder roeide naar zijnen bodem terug, met het verlangen om den dierbare op den vijand te wreken. De eskaders worden weder tegen hem aangevoerd; nog viermaal zeilen de slagorden elkander voorbij, en storten eindelijk op elkander in; doch van nu aan is er geen orde meer: men slaat door en door elkander, vecht als getergde leeuwen, man tegen man, schip tegen schip; maar men mist een opperhoofd, die alles leidt en bestuurt.

Wonderen van dapperheid worden verrigt, de branders braaf aangevoerd; die van den kommandeur **Waterdrinker** hecht zich aan het schip van kapitein Edvin vast; twee schepen, waaronder een schout-bij-nacht, komen te hulp, doch in elkander verward rakende, verbranden zij allen. Een Engelsch fregat springt in de lucht; de schepen van Cornelis Evertsen den ouden en Gerbrand Schatter zinken met eenige andere; de Triumph wordt door twee branders aan boord geklampt, die op dit vice-admiraalschip de zeilen en het want doen vlam vatten; van schrik bevangen springen de schepelingen bij menigte over boord; anderen, onder welke de kapitein Peace, worden door den damp vermoord; maar een der branders gaat traag aan, wordt losgemaakt en drijft weg. Den moed hervattende, gelukt het den overgebleven' manschappen den brand te blusschen, waarna de Triumph magteloos heendrijft, na

door kapitein Bitter, gedurende die angstvolle oogenblikken, met alle magt beschoten en gehavend te zijn.

De St. Andrew, door Pieter Floriszoon aangetast, brandt tot op het hol af; het schip van kapitein Veertien ondergaat hetzelfde lot. Met zooveel verbittering vocht men nimmer; zooveel schepen werden nimmer van weêrszijde vernield! er waren er die elkander beschoten tot zij in de diepte wegzonken; zoo deden Hoyen Cocx en Nicolaas Sangher, Banckert en Taylor!

Johan de Haas weet het vuur in de brandende Roosekrans te blusschen, zich van den vijand te verlossen en het wrak te Goeree, en Marreveld de reddelooze Zeelandia behouden binnen Texel te brengen, zoo als Swart, na door de overmagtige aanvallers heengeslagen te zijn, masteloos voor Katwijk ten anker komt.

Ook Jan Evertsen moet als weerloos weggesleept worden, en daar hij, zoowel als de Ruyter, het gevecht verliet en niet op een' anderen bodem overging, zoo als sedert in alle zeeslagen gebeurde, kwam er een groot gemis aan opperhoofden in de Nederlandsche vloot. De With, die met Floriszoon en Joan Gideonsz de Wilde met de achterhoede te veel aan lij, eerst 's namiddags aan den slag konden deelnemen, kwamen bijtijds om in de heerschende verwarring eenige orde te brengen.

Daar de wind naar het zuidwesten geloopt was, dreven beide vloten langzaam naar Texel; en daar vele schepen wegens groote schade uit het gevecht liepen of gesleept werden, maakten eenige bloodaards daar gebruik van om insgelijks door te gaan. De With eerst laat van den dood van Tromp onderrigt en de vlag van zijn' opvolger Jan Evertsen niet ziende, neemt nu het opperbevel op zich, verzamelt de zijnen, tracht, door op de wijkenden te vuren, hen weder, hoewel te vergeefs, tot hunnen pligt te brengen, weert met eenige dapperen, die de Brederode als in hun midden besloten hielden, den aandringenden vijand af en wijkt langzaam naar Texel.

Tot middernacht vervolgden hen de Engelschen, die eindelijk uit vrees voor het naderen der kust afweken en hunne deerlijk gehavende vloot naar hunne havens terugvoerden. Beide partijen roemden op de overwinning, beiden hadden er wel regt op; wel waren de Nederlanders door omstandigheden genoodzaakt geworden de wijk te nemen, maar de Engelschen toch gedwongen, de Nederlandsche kust vrij te laten. Aan hunne opperhoofden werden te regt belooningen gegeven, en Crom-[p. 687]well handelde regtvaardig en edel, toen hij op den 25sten Augustus, den voor eene plegtige dankzegging bepaalden dag, op het groote feest, dat hij den overwinnaars bereidde, de gouden keten van zijn' hals nam, die Monk omhing en hem verzocht die gedurende het feestmaal te blijven dragen.

Wat de Nederlanders gevoelden, laat zich niet beschrijven; van Katwijk tot aan Texel was het bulderen des geschuts gehoord; duizenden hadden het gevecht aanschouwd; schrik en ontzetting zich aan bewondering gepaard voor de helden, die dit alles voor het Vaderland leden, en toen het lijk van den grooten admiraal, van de Helder langs het strand naar 's Hage, in eene koets, en van daar te water naar Delft vervoerd werd, was alles in rouw gedompeld.

Al mogt men zich verheugen, dat het verlies aan onze zijde niet veel grooter dan dat des vijands geweest was, zich verheugen, dat de havens bevrijd waren, de vreugde was niet onvermengd. Te regt huldigde men de uitvaart van Bestevaer, door 400 man der garde van de Staten van Holland, met de trompen der musketten naar de aarde gekeerd, door slepende vaandels, door trommen met rouwlaken bekleed te laten voorafgaan! Hulde bragt men den held, door de Admiraliteit, in eene zinnebeeldige voorstelling van trompetters omgeven, er bij te laten vertegenwoordigen, en de admiraalsvlag, die hij zoo dikwerf ter bevrijding van den Staat voerde, den kleinen standaard, 't gesneden wapenschild, de ijzeren handschoenen, den gepluimden helm, de ridderlijke sporen en den degen er op te doen volgen, het rouwpaard daarachter te leiden!

Maar wie kon zijne tranen bedwingen, toen het geëerbiedigde lijk, met wapenen behangen en met een lang zwart kleed bedekt, waarvan de einden door zeekapiteinen vastgehouden en gedragen werden, voorbijtoog, vooral, toen men, na de Heeren der Admiraliteit, zijne drie zonen, zijne zwagers en naaste bloedverwanten in diepen rouw gedompeld zag volgen! En nog was de stoet niet geëindigd: de leden der Staten-Generaal, van den Raad van State, de Staten van Holland, de Hooge Raad, het Hof en de Rekenkamer van Holland bragten de laatste hulde aan den held, en wie weet hoe menigen hunner het hart zal geklopt hebben over het onregt, dat zij dikwerf den grooten man aandeden! De magistraten, de predikanten, de kerkeraad en eene menigte burgers besloten den trein, en het lijk, door vier vendels gewapende burgers in de Oude Kerk te Delft ontvangen, werd er onder een drievoudig salvo ter aarde besteld. Tien duizend gulden werden door de Staten bestemd, om eene prachtige tombe op te rigten, diens bouw den voortreffelijken Jakob van Kampen toevertrouwd, en nog staart het nageslacht er met eerbied op voor den held, met bewondering voor den maker. Maar hij behoefde het niet, om zich onsterfelijk te maken;

welk Nederlander kent den naam van Tromp niet, weet niet, dat zijn grafschrift waarheid behelst! Ja, hij was de liefde der burgers, de schrik der vijanden, het [p. 688]bederf der zeeroovers, de handhaver van den handel, die zijn Vaderland in vijftig zeeslagen verdedigde, en den 10den Augustus, 1653, in den ouderdom van 56 jaren er voor sneuvelde!

Men weet het, dat zijn lof van alle kanten bezongen werd, men niet vergat, dat hij de magt der Spanjaarden op de reede van Duins den zwaarsten slag toebragt; hij, in magt meestal minder, in dapperheid, beleid en moed altijd meerder dan zijne vijanden, en toch staat er voor zulk een' Vaderlander nog geen standbeeld opgerigt!

Niet alleen in zijn Vaderland, ook in Engeland vereert men nog in Tromp den held, den zeeman boven allen, die het eerst groote vloten leerde besturen, en het doet den vaderlander goed, die zijne beeldtenis in het hospitaal te Greenwich te midden der Engelsche zeehelden ziet prijken, hem steeds den great van Tromp hoort noemen.

Gelukkig was het uitgeputte Nederland door zijnen dood niet verslagen; men behield moed; de Staten zonden veertig der in het gevecht minst beschadigde schepen, reeds den 10den September, onder het bevel van den vice-admiraal de With naar zee, om de koopvaarders uit Noorwegen en de Oostzee naar het Vaderland te geleiden. De 400 door hem binnengebragte koopvaarders schonken weder verademing en gelukkig werd reeds den 15den April, 1654, de vrede te Westminster gesloten.